

sig i forhold til importerede programmer. Det kan blive til epignoneri - så er det dårligt. Men det kan også blive til nye hybridformer med deres eget særpræg - f.eks. Matador, der lå et sted mellem soap opera og familiesaga - et godt sted - eller de meget omtalte og utroligt populære Telenovelas i Latinamerika - farverige, endeløse melodramaer, der udkonkurrerer Dallas og Dollars tilsammen. Og så er det godt. (Se også Peter Larsens artikel i dette nr. (Red.)).

Det mest kedsommelige ved problemdebatterende bøger som Media Imperialism Reconsidered er i reglen det afsnit, der forsøger sig med 'løsninger'! Denne bog er ingen undtagelse. Lee har tre meget spagfærdige bud på, hvordan medieimperialismen kan bekæmpes: Ved at indføre en flerstrengt mediestruktur (et decideret politisk problem i de fleste 3. verdenslande); en beskæring af sendetiden - nonstop TV er plat-umuligt at fylde med en blot rimelig egenproduktion, med mindre man hedder Storbritannien eller USA. Det er imidlertid en løsning, der hurtigt kan blive sønderbombet af satellit- og videoudviklingen. Og som sidste løsningsforsøg: at bruge radio frem for TV - noget, der allerede finder sted i stort omfang.

Lande som Danmark, der ligger i den medieimperialistiske 2. eller 3. division, er i en helt anden situation end størstedelen af den 3. verden (med mange undtagelser som Kina, Indien, Taiwan, Canada, Brasilien, etc.) Men vi er alle sammen inden for samme kulturpolitiske paradigme: spørgsmålet om sam- og modspillet mellem center og periferi. Den problemstilling er vi berørt af på lokalt, regionalt, nationalt og internationalt niveau. På det nationale niveau har kulturdiskussionen siden midten af sidste århundrede antaget en bestemt bekymret patos. Indtil da var 'kulturel' nærmest pr. definition udenlandsk. (Det gælder stadig visse områder, f.eks. gastronomi: der findes ikke noget dansk haute cuisine).

Tænk bare på vores guldalderkunstnere: halvtyskere fra en side af - but who cares? Medens det nationale altså er et meget ungt og delvis postuleret kulturparameter, har det regionale dybere rødder. Diskussionen om placeringen af TV-2 er et godt eksempel. Alle nøgterne beregninger peger på det sagligt rigtige i at placere TV-2 i København. Selvfølgelig. Centrum har altid været centralere end periferien, hvad enten det drejede sig om Paris, London eller København.

Men hvad de kolde, politisk naive hjerner i TV-2s bestyrelse ikke havde begrebet var, at der faktisk var et politisk ønske om at bryde med den logik, der sagde, at centrum var at foretrække fordi det var centralere. Et ønske om at bruge TV-2 til at korrigere på den kulturgeografiske skævdeling af Danmark, ikke at forstærke den. Et sådant brud skete faktisk i Storbritannien med monopolbruddet i 1955, hvor kanal nr. 2 blev overdraget til 15 regionale programselskaber. Jeg ønsker ikke at skønmale alle de problemer, der har været i denne sammenhæng, blot påpege, at man hermed de facto har brudt med 300 års kulturpolitisk London-centralisme. Der er faktisk blevet flyttet kulturproduktion væk fra London i stort omfang - til Birmingham, Manchester, Sheffield, etc. Dette kan også ske i Danmark - men det kræver et brud med den tautologiske vanetænkning, der siger, at centrum er at foretrække, fordi det er centralere.

Decentraliseringen gav Storbritannien en langt, langt bredere kulturproduktiv basis - det blev en af grundene til, at Britisk TV - på godt og ondt - kunne opleve en udvikling i egenproduktion af TV-programmer og TV-programeksport, der kunne overgå endog storebror i USA. Skulle vi ikke - mutatis mutandis - kunne opleve noget tilsvarende? Ingen griner af Anne Linnet eller af Gnags, fordi er fra Århus. Hvorfor skulle de grine af TV-2?.

Peter Knoop Christensen: USA og os. En antologi om det danske samfunds påvirkning af impulser fra USA efter 1945. System 1984. 127 s., kr. 74,-.

Anmeldt af: Anne-Mette Nygaard, adjunkt ved Det frie Gymnasium.

Det er en god idé at lave en tekstsamling, der belyser, hvorledes danskerne i nyere tid er blevet påvirket af USA økonomisk, politisk og kulturelt. I en sådan antologi er det nødvendigt at foretage nogle valg, og det skal straks røbes, at den amerikanske indflydelse på vores elektroniske medier helt er udeladt som tema. En klog disposition i dette tilfælde, hvor det i forvejen har været et problem at begrænse sig temamæssigt.

I en indledning på ca. 10 sider gør forfatteren rede for amerikaniseringen af det danske samfund fra 1945-1980'erne. Redegørelsen omfatter emner såsom NATO, den kolde krig, kritik af USA, produktion og familie, velstand, massekulturen og skønlitteraturen. En stor mundfuld på så få sider og den bliver da også derefter, skitseagtig og meget overfladisk. Eksempelvis kan her nævnes gennemgangen af velstandsfænomenet. Svarende til $\frac{1}{2}$ sides tekst får vi udviklingen gennem 40'erne, 50'erne og 60'erne, og efter et par linjers luft en påklaret op-to-date-afslutning på 10 linjer om krisen i 70'erne, importen af ny teknologi, samt udsigterne til forandringen af det danske samfund i 80'erne og 90'erne. Forfatteren har nu engang sat sig for, at ethvert emne/tema skal føres helt op til i dag, og det lider bogen desværre under.

Selve teksterne, som udgør antologien, er kronologisk inddelt i 3 store perioder, som igen er under-

inddelt i temaer, 13 ialt.

Perioden 1945-59 vejer tungest i tekstsamlingen. Her er temaerne velkendte: atombombedebat, kold krig, velstandsoptimisme og teenagekultur, og man nikker da også genkendende til mange af teksterne, lige fra Halfdan Rasmussens "Efter Bikini" over uddrag fra "Det Bedste" til Ernst Bruun Olsens "Teenager-love". At denne periode fylder forholdsmæssigt meget er klart nok. Det er den vi har hørt og læst mest om, og hvor det er lettest af finde eksempler på amerikaniseringen af vort hverdagsliv og kulturliv. En anden grund er, at "USA og os" bygger på et speciale af bla. ovennævnte forfatter med titlen "Amerikanisering af det danske kulturliv i perioden 1945-58", udgivet af Aalborg Universitetsforlag, 1983 (Se Søren Schous artikel i dette nummer, Red.). Dette speciale lægger netop vægten på analyser af 50'ernes populære magasin-litteratur med "Det Bedste" som 'det bedste' eksempel på den amerikanske småborgerlige ideologi, og søger igennem nogle lidt tunge og firkantede samfunds- og kulturanalyser at vise, hvorledes vi i det danske samfund modtog den massive amerikanske ideologisering og ukritisk hoppede med på den anti-kommunistiske propaganda.

Den næste periode hedder 1960-72. Her drejer det sig om Cuba-krise, Vietnamkrig og ungdomsoprør og blandt teksterne er der nogle udmærkede klip fra aviserne dengang med bla. en stor nekrolog over John F. Kennedy.

Til sidst perioden 1973-83 hvor temaerne hedder "The American Dream", "Burgerkultur" og "US go home?". Denne periode er desværre alt for tyndt og trivielt repræsenteret. Som eksempler på "The American Dream" får vi en artikel om John Travolta, et forside-billede fra ungdomsbladet "Ung nu" (1978), (som alle dansklærere kender fra studentereksamenstilen 1980), et Sebastian-digt og en reklame for Levi's. Under temaet "US go home?" er det f.eks. Jomfru Ane Band-Rebild 76 og Jacob Holdts "Amerikan-

ske billeder" som vi bliver præsenteret for. Når jeg har haft større forventninger til denne periodes tekster, skyldes det først og fremmest forfatterens eget forord, hvor han lover mere end han kan holde:

Antologien er især beregnet til danskundervisningen på gymnasium og HF, men vil også kunne bruges meningsfyldt i andre undervisningsammenhænge for de 16-19-årige, idet denne gruppes erfaringer med amerikaniseringen er vægtet forholdsvist tungt i antologien. (Min understregning).

Gad vide om det er teksterne om Burger-kulturen, der i forfatterens øjne udgør de 16-19-åriges erfaringer med amerikaniseringen? I så fald er jeg ikke enig. En bog om amerikanisering af dansk kulturliv er en mægtig idé, og den er tiltrængt netop nu, hvor der mærkes en langt større imødekomsthed og åbenhed overfor alt, hvad der er amerikansk. 'The American Dream' lever i bedste velgående, men næres ikke af Travolta-idoler, men af drømmen om en selvstændig karriere med store indtjeningsmuligheder og prestige. I 80'erne hvor 'anything goes', går det også godt med amerikaniseringen af vort hverdags- og kulturliv, helt i modsætning til 70'erne, hvor alt hvad der var amerikansk blev mødt med kritisk holdning og skepsis.

Men bruger man antologien må man under alle omstændigheder selv supplere den her og der. Antologien afsluttes med et afsnit, der netop angiver muligheder for at perspektivere dens tema gennem tværfagligt samarbejde. Endvidere stilles der til hver tekst nogle meget simple arbejdsspørgsmål, som gør det muligt også at bruge bogen i folkeskolens sidste klasser.

Claus Krohn Holm, Mette Weisberg, Niels Weisberg: The Hollywood Hero 1 & 2:

Cowboys - Myth and Reality
Gjellerup & Gad, København,
1986, 168 s., ill., kr. 140,-.

Westerns - Theory and Analysis
Gjellerup & Gad, København
1986, 88 s., ill., kr. 98,-.

Anmeldt af: Adjunkt Poul Aage Fogde, Langkær Gymnasium.

Det er et omfattende og interessant emne, de tre udgivere/forfattere har taget fat på. Det er en god ide at dele materialet op i 2 emnekredse og bøger. Lad det desuden være sagt med det samme: De tre udgivere/forfattere forholder sig absolut loyalt overfor deres emne og stof. De undgår at lægge op til en bedrevidende holdning, en nedrakning, eller en forargelse over de 'gamle' amerikanske dyder og helteskikkelser. Fremstillingerne bærer præg af engagement og soberhed i holdningen.

Bøgerne tænkes anvendt til tværfagligt samarbejde mellem f.eks. dansk, historie, samfundsfag, film og engelsk. Udgiverne er klar over, at teksterne er svære, men mener, at glosseringen (som er udmærket) muliggør anvendelse fra slutningen af 1.g og 1.HF. Her er jeg uenig. I flere tilfælde er teksterne både sprogligt og forståelsesmæssigt så svære, at jeg generelt vil foreslå bøgerne anvendt fra midten af 2.g og på 2.HF tilvalg. Niveaulet er imidlertid svingende.

Det generer mig noget, at teksterne både er på dansk og på engelsk, især fordi opdelingen ikke er konsekvent. Det er f.eks. en skam, at billedtekster på engelsk er anbragt i dansksprogede afsnit (Cowboys, s.15, 17

og 19). Henvisningen til ønsket om tværfaglig undervisning retfærdiggør efter min mening ikke dette forhold, idet man må regne med, at bøgerne fortrinsvis vil blive brugt på engelsk. Til gengæld er arbejds-spørgsmålene i Westerns en god hjælp, og specielt er det en god ide med Filmtermerne bagest i samme bog; de er uundværlige i forbindelse med en seriøs filmanalyse.

Cowboys

I den omfattende indledning behandles 'Historie vs. Myte' på en hæderlig måde. 'Westernfilm' berører bla. indianernes rolle. Dernæst beskrives 'Cowboyperioden 1865-1890'. Afsnittet 'Seksløberer' omhandler især våbenproblemet i USA. 'Kvinder og indianere' burde nok have været behandlet under 'Westernfilm', og 'Frihed, lighed og - cowboyskab?' handler om amerikanernes syn på frihedsidealerne.

Der er mange gode oplysninger i indledningen, men dispositionen kunne have været bedre og indholdet mere præcist. Der er lovlige meget søn-dagsjournalistik.

Derpå følger de egentlige tekster, som er på engelsk med normalsidebe-regning. De er mange og forskellig-artede. Der er flere gode blandt, f.eks. 'Cowboys in All States - Unite!'; Cunningham's 'The Tin Star'; Dorothy M. Johnson's 'Flame on the Frontier' og Playboy-interviewet med 'the Duke'. Også tegne-serien med The Lone Ranger skal nævnes som en god ide. Andre tekster er knap så gode, nogle er lovlige korte. Og hvorfor er The Dime Novel, Pat Garrett, Owen Wister, og/eller andre samtidige ikke repræsenterede istedet for f.eks. Shane-uddraget, som de fleste kender i forvejen?

Teksterne er en blanding af fiktion og sagprosa. Der sluttet med et Appendiks om 'Dime-litteratur og Wild West Shows' og 'Western-filmens historie', herunder en god gennemgang af stereotyper, ritualiserede hand-

linger og ikonografien. Slutningen er en 'Nekrolog?' som spørger, hvorfor westerngenren er mindre populær nu end nogensinde før. Et egentlig svar gives ikke, men det påvises, at cowboyhelten genfindes i Luke Skywalker og Rambo. Dette vil nok skurre i nogens ører, men jeg vil minde om, at lige fra gamle Natty Bumppo har helten været 'anti-social' og stolet på, at han intuitivt vidste, hvad der var rigtigt og forkert.

Westerns

Der fremlægges indledningsvis 3 modeller på 'forskellige synsvinkler på westerns': Jim Kitses' om temaer, Will Wright's om struktur og Robin Wood's om western-ideologien. Alle er gode at få forstand af og vigtige redskaber i arbejdet med film såvel som litteratur. Wright's er nok den bedste, fordi den på en klar og pædagogisk måde behandler western hovedtemaet i relation til helterollen. Her tænker jeg selvsagt på den klassiske western. Der er tre velvalgte synsvinkler

Dernæst følger 'the bulk' med 7 filmeksempler og kommentarer på engelsk. De er: High Noon, Shane, The Searchers (bravo!), Rio Bravo, The Man Who Shot Liberty Valance, Ulzana's Raid, og Junior Bonner. Alle er velvalgte.

Mulighederne er trods alt mange. Personlig savner jeg en gennemgang af en virkelig god film om indianerne og kultursammenstødet. Men det kan naturligvis diskuteres, om Little Big Man er en western overhovedet.

Der er rigeligt med debatstof i denne bog, den er elevvenlig, og arbejds-spørgsmålene er i reglen gode og debatbefordrende. På s. 85 anbeføres, hvor filmene kan lejes. Tak for det. Bogen kan bestemt anbefales. Det er godt, at vi har de to bøger. De vil bestemt dække et behov.